

KRAJOBRAZ W MINIATURZE WSPÓLNIE BUDUJEMY EDUKACYJNY OGRÓD ZABAW

ANNA KOMOROWSKA

UCZNIOWIE I UCZENNICE WSPÓLNIE ZE SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ BUDUJĄ NATURALNY PLAC ZABAW, BĘDĄCY MINIATURĄ KRAJOBRAZU CHARAKTERYSTYCZNEGO DLA ICH REGIONU. ZADANIE SKŁADA SIĘ Z KILKU ETAPÓW: IDENTYFIKACJA ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, PRÓBA PRZEŁOŻENIA ICH NA PROSTE, MNIEJSZE FORMY, ZNALEZIENIE PARTNERÓW DO WSPÓŁPRACY. CELEM JEST ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ, ALE MOŻE SIĘ TO WIĄZAĆ Z DODATKOWYMI WYCIECZKAMI, NP. DO PIASKOWNI LUB SKLEPU OGRODNICZEGO. KOLEJNYM KROKIEM JEST BUDOWA NA TERENIE SZKOLNYM LUB GMINNYM MINIATUROWEGO KRAJOBRAZU, KTÓRY PO PROSTU SŁUŻY DO ZABAWY. MIEJSCA TAKIE BĘDĄ NESTANDARDOWYM PLACEM ZABAW DLA WSZYSTKICH DZIECI W MIEJSCOWOŚCI, ALE TEŻ POZWOLI STARSZYM UCZNIOM NA OBSERWACJĘ ZACHODZĄCYCH ZMIAN, ZWIĄZANYCH ZARÓWNO Z PROCESAMI NATURALNYMI, JAK I SZKODAMI CZYNIONYMI PRZEZ CZŁOWIEKA.

FORMA SCENARIUSZA

Materiał opracowany jest w formie propozycji zadań na przynajmniej sześć godzin pracy z dziećmi. W drugiej tabeli znajduje się oferta rozszerzenia podstawowych aktywności zaprezentowanych w części pierwszej materiału.

CEL OGÓLNY

Zaangażowanie dzieci i młodzieży w tworzenie nowego miejsca zabaw w swojej okolicy.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Uczeń/uczennica potrafi: wskazać charakterystyczne elementy przyrodnicze występujące w jego w okolicy; określić cechy wybranych elementów przyrodniczych z map drukowanych oraz wirtualnych; narysować prosty plan terenu (projekt); odnaleźć informacje przy użyciu różnych narzędzi (internet, prasa, rozmowy z mieszkańcami); zredagować list intencyjny; z pomocą dorosłych wykonać proste elementy naturalnego placu zabaw*; prowadzić obserwacje i formułować wnioski*; wykonać makietę terenu*.

* GWIAZDKĄ OZNACZONO CELE, KTÓRE MOŻNA OSIĄGNĄĆ PRZY REALIZACJI PROGRAMU ROZSZERZONEGO.

METODY PRACY

Pogadanka, wycieczka z przewodnikiem lub gra terenowa, praca z mapą, praca z wykorzystaniem lokalnej prasy i internetu, burza mózgów, praca plastyczna, prezentacja wyników, obserwacja, wywiad, prace ogrodnicze i inne prace terenowe*.

CO BĘDZIE POMOCNE?

Krajobraz w miniaturze – tabela pomocna w realizacji zadania 3 i 4 .

Naturalne place zabaw w internecie:

<http://www.zandraket.nl/>

<http://www.gavlovsky.cz/detska-hriste.html>

<http://wild-zone.net/>

<https://www.pinterest.com/pracowniak/>

Materiały plastyczne: duże arkusze papieru, pisaki, kredki.

Jeśli uczniowie/uczennice wykonują makiety: tektura introigatorska (jako podstawa), tektura falista (lub kartonowe pudełka), plastelina, patyczki do szaszłyków i wykałaczki, sznurek, klej, taśma samoprzylepna, druciki, papier*.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

ZADANIE 1. Elementy przyrodnicze.

OPIS DZIAŁAŃ

Uczniowie/uczennice wspólnie zastanawiają się, z jakich elementów składa się środowisko przyrodnicze.

PROPONOWANY SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

⊗ Pogadanka.

ZADANIE 2. Elementy przyrodnicze w naszym regionie.

OPIS DZIAŁAŃ

Część 1: Uczniowie/uczennice wypisują charakterystyczne elementy przyrodnicze występujące w regionie. Informacje czerpią z własnych doświadczeń, obserwacji, map drukowanych, map w internecie, przewodników po regionie.

Część 2: Klasa udaje się na wycieczkę, podczas której pogłębia swoją wiedzę na ten temat. Po wycieczce uczniowie/uczennice uzupełniają listę.

PROPONOWANY SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

⊗ Część pierwszą, związaną z mapami i przewodnikami, można wykonać w szkole lub w postaci zadania domowego. Druga część może mieć charakter wycieczki z przewodnikiem, ale może też przybrać formę gry terenowej lub wyprawy w konkretne miejsce (np. do muzeum przyrodniczego lub na najbliższą górę, z której można obserwować rzeźbę terenu). Regulamin można przygotować w ramach zajęć z języka polskiego (tryb rozkazujący).

ZADANIE 3. Edukacyjny ogród zabaw.

OPIS DZIAŁAŃ

Część 1: Uczniowie/uczennice próbują przełożyć wypisane charakterystyczne elementy przyrodnicze na formy miniaturowe (przykładowe rozwiązania w tabeli poniżej). Wybór najciekawszych elementów.

Część 2: Uczniowie/uczennice, podzieleni na grupy, projektują naturalny plac zabaw z wykorzystaniem wybranych elementów. Prezentacja poszczególnych grup. Wybór najciekawszego rozwiązania.

PROPONOWANY SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

- ⊗ Burza mózgów. Można zadać pytanie: Jak na naszym boisku szkolnym zmieścić góry (jezioro, buczynę)?
- ⊗ Jeśli szkoła ma teren, który można wykorzystać do budowy edukacyjnego ogrodu, najlepiej, żeby zajęcia były połączone z wyjściem na ten teren*.
- ⊗ Uczniowie/uczennice przedstawiają swoje pomysły na rozmieszczenie poszczególnych elementów placu zabaw w postaci planu z legendą i dodatkowych rysunków wyjaśniających ideę.
- ⊗ Uczniowie/uczennice mogą też pracować na makietach*.

ZADANIE 3. Kto nam może pomóc?

OPIS DZIAŁAŃ

Część 1: Uczniowie/uczennice dzielą się na grupy. Każda otrzymuje jeden element z zaprojektowanego placu zabaw. Jej zadaniem jest zdobycie informacji, gdzie można znaleźć materiały do budowy danego elementu (podpowiedzi w tabeli poniżej).

Część 2: Uczniowie/uczennice piszą listy intencyjne do członków społeczności lokalnej (przedstawiciele przedsiębiorstw, gminy, instytucji) z wyjaśnieniem idei i prośbą o pomoc w stworzeniu edukacyjnego ogrodu zabaw. Utworzenie planu działań.

PROPONOWANY SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

- ⊗ Uczniowie/uczennice wykonują pierwszą część zadania, wykorzystując internet i prasę lokalną. Część druga może być realizowana na lekcjach języka polskiego.
- ⊗ Należy zachęcić uczniów/uczennice do szukania rozwiązań angażujących lokalną społeczność — zamiast iść do sklepu budowlanego, można zapytać lokalną firmę budowlaną, czy nie będą chcieli się pozbyć ziemi z jakiejś budowy, albo dowiedzieć się w miejscowej kopalni, czy nie chcieliby wspomóc szkoły, fundując wywrotkę ziemi itd.

{ DALSZE DZIAŁANIA — PROGRAM ROZSZERZONY }

ZADANIE 5. Deklaracje współpracy.

OPIS DZIAŁAŃ

Uczniowie udają się do wybranych instytucji, przedsiębiorstw, gminy, gdzie przedstawiają swój projekt i proszą o wsparcie.

PROPONOWANY SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

- ⊗ Zadanie jest okazją do zapoznania się z przedsiębiorstwami różnego typu i może być pretekstem do zrealizowania innej lekcji — np. na terenie sklepu ogrodniczego można przeprowadzić lekcję biologii itd.

ZADANIE 6. Budowa ogrodu zabaw.

OPIS DZIAŁAŃ

Uczniowie/uczennice z pomocą rodziców, nauczycieli/nauczycielek, lokalnych przedsiębiorców/przedsiębiorczyń, wolontariuszy/wolontariuszek budują edukacyjny ogród zabaw.

PROPONOWANY SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

- ⊗ Część prac musi być wykonana przez dorosłych lub nawet z użyciem sprzętu budowlanego, ale wiele zadań można powierzyć dzieciom, nawet młodszym, np. sadzenie roślin, wyplatanie niskich płotków z wikliny itp.

ZADANIE 7. Zabawa.

OPIS DZIAŁAŃ

Edukacyjny ogród zabaw zostaje oddany do użytku dla wszystkich dzieci.

PROPONOWANY SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

- ⊗ Testowanie efektów wspólnej pracy, czyli zabawa na całego!

ZADANIE 8. Ewaluacja.

OPIS DZIAŁAŃ

Uczniowie/uczennice obserwują zmiany zachodzące na placu zabaw. Rozpoznają, jakie szkody przynosi niewłaściwe użytkowanie i jak wpływają na miejsce przyczyny naturalne (np. wyplukiwanie przez deszcz).

PROPONOWANY SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

- ⊗ Idealnym rozwiązaniem byłaby stała współpraca szkoły z osobami, które zadeklarowały pomoc przy budowaniu ogrodu. Naturalny plac zabaw będzie wymagał regularnych kontroli i napraw. Nawet jeśli ogród nie będzie naprawiany, posłuży przez dłuższy czas dzieciom, zarówno do zabawy, jak i obserwacji zjawisk zachodzących w przyrodzie oraz destrukcyjnych oddziaływań człowieka.

{ CO BĘDZIE POTRZEBNE? }

ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

wzniesienie

skały

PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIA NA NATURALNYM PLACU ZABAW

hałda piasku, ziemi, gliny (pochodząca z danego regionu)

głazy

GDZIE SZUKAĆ MATERIAŁÓW?

piaskownia, żwirownia, kopalnia gliny, składy budowlane, ogłoszenia od osób prywatnych

kamieniołom, firmy kamieniarskie (konieczna będzie obróbka głazów, aby pozbyć się ostrych krawędzi)

ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

jaskinia

jezioro

rzeka

zbiornik roślinny

zwierzęta

PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIA NA NATURALNYM PLACU ZABAW

betonowe kręgi, zakopane w ziemi, mogą tworzyć tunel

oczko wodne

pompa (lub dostęp do hydrantu w pobliżu, z możliwością przetransportowania wody na teren placu zabaw w wiaderkach) i system korytek

rośliny charakterystyczne dla danego regionu (popularne, nie chronione!) jako ogrodzenie ogrodu zabaw i budulec wybranych elementów (wiklina do budowy szalasu, płotków, kawałki drewna do skonstruowania dendrofonu, kłody lub pieńki do siedzenia), jako element do zabawy (jarzębina, kasztany, żołądź itp.)

nawiązania do zwierząt – rzeźby, odciski (np. w postaci stempli, którymi można odbijać ślady w ziemi, wykorzystując je do kolejnych zabaw)

GDZIE SZUKAĆ MATERIAŁÓW?

składy budowlane lub bezpośrednio u producentów, można też nawiązać kontakt z firmą wykonującą prace kanalizacyjne w gminie

markety budowlane (gotowe oczka wodne) lub od osób prywatnych (stare balie, wanny i inne pojemniki)

producenci placów zabaw (gotowe elementy wodnego placu zabaw), stolarz (drewniane korytka), spawacz, blacharz (metalowe korytka) lub osoby prywatne (pojemniki różnego typu)

szkółki, plantacje wikliny i wikliniarze, sklepy ogrodnicze, tartaki

stolarz/specjalista od stolarstwa, rzeźbiarz/rzeźbiarka

